

УДК 341.645.5:061.1ЄС

Дубіна Ірина Олександрівна –

студентка I курсу магістратури
Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Iryna O. Dubina –

1 st year student of magistracy
the Criminal Justice and Prosecutors' Training Institute
Yaroslav Mudryi National Law University
(106 Pushkinska Street Kharkiv 61023 Ukraine)

Еволюція діяльності трибуналу з питань публічної служби Європейського Союзу

У науковій статті досліджується питання еволюції діяльності Трибуналу з питань публічної служби з моменту прийняття рішення про його заснування до припинення його діяльності. Автором аналізуються причини введення судового органу спеціальної компетенції - Трибуналу з питань публічної служби. Проаналізовано питання здійснення реформи в судовій системі Європейського Союзу, з'ясовано, з якою метою була проведена дана реформа.

Ключові слова: ЄС, Суд ЄС, судова система ЄС, реформа, Трибунал з питань публічної служби, юрисдикція судових органів.

В научной статье исследуется вопрос эволюции деятельности Трибунала по вопросам публичной службы с момента принятия решения о его основании до прекращения деятельности. Автором анализируются причины введения судебного органа специальной компетенции - Трибунала по вопросам публичной службы. Проанализированы вопросы осуществления реформы в судебной системе Европейского Союза, выяснено, с какой целью была проведена данная реформа.

Ключевые слова: ЕС, Суд ЕС, судебная система ЕС, реформа, Трибунал по вопросам публичной службы, юрисдикция судебных органов.

I.O. Dubina Evolution of Operation of Civil Service Tribunal of the European Union

The article deals with the issue of the operation of Civil Service Tribunal of the European Union from the moment the decision was made in 2004 to establish it until the termination of its operation in 2016. The Public Service Tribunal had been the only specialized court created by this time.

It was found that the Nice Treaty of 2001 provided for a flexible solution to the problem: the Council of the European Union had the right to establish new judicial bodies of special jurisdiction as the third (lower) part of the EU judicial system.

The author analyzes the reasons for the introduction of a special judicial body - Civil Service Tribunal. The Protocol No. 3 on the Statute of the European Union Court, which regulates the functioning of the specialized tribunal, has been researched. The article also examines the jurisdiction of the Civil Service Tribunal, internal structure, structure.

It has been established that the European Union Public Service Tribunal exercised the authority of the first instance to resolve disputes between the Union and its employees in matters concerning labor relations, the social protection system, and had the right to consider disputes between all EU bodies and institutions, for example, between Europol and European Investment Bank.

The analysis of the implementation of reform in the European Union judicial system, the main directions of the reform, the approaches that are used in this regard, are revealed, stated that the reform was aimed at ensuring the effective functioning of the European Union Court, optimizing the implementation of its tasks. It was

found that the reform envisaged a gradual increase in the number of judges of the General Court and the merger of the Tribunal for Public Service with the General Court.

It was investigated that the Tribunal for Public Service was disbanded as a result of apparent disproportionality between the financial costs of its maintenance and the positive outcome of its activities.

Keywords: EU, EU Court, EU Judicial System, Reform, Tribunal for Public Service, Jurisdiction of the Judiciary.

Постановка проблеми. Судова система є однією з головних складових міжнародних демократичних інтеграційних систем, у тому числі Європейського Союзу. В Європейському Союзі функціонує особлива судова система наднаціонального рівня. Судова система Європейського Союзу була створена з метою вирішення суперечок між суб'єктами європейської інтеграції, а також забезпечення цілісності та узгодженості права європейських інтеграційних організацій шляхом відповідного тлумачення його норм.[1, с.58]

При здійсненні реформ у Європейському Союзі неодноразово відбувалися зміни в судовій системі ЄС. Так, одна з останніх реформ призвела до ліквідації у 2016 році Трибуналу з питань публічної служби. Відповідно до цієї реформи необхідне проведення внутрішніх реорганізаційних заходів з метою досягнення фінансової ефективності та створення умов для раціонального використання вже існуючих людських ресурсів у рівній мірі. Однак, постає питання, чи було це виправданим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання функціонування судової системи Євросоюзу досліджували ряд вітчизняних та зарубіжних вчених: В. Муравйова, В. Опришко, О. Шпакович, В. Решота, В. Кротінов, Р. Сімора, К. Бережна, Т. Комарова, Марченко М. та інші.

Невирішені раніше проблеми. У судовій системі Європейського Союзу відбувається постійні зміни. Реформування стосуються багатьох сфер Суду, що призводить до необхідності постійного вивчення нових особливостей всієї складної судової системи. Багато вчених займаються дослідженням судової системи Європейського Суду як складової ЄС, однак досі в Україні немає достатньої кількості наукових праць, які були б присвячені вивченню питання щодо становлення, еволюції та ліквідації такої судової установи ЄС як Трибуналу з питань публічної служби.

Мета наукової статті полягає у дослідженні еволюції діяльності Трибуналу з питань публічної служби ЄС, з'ясуванні його юрисдикції, складу, та порядку розгляду справ. Необхідним є аналіз причин та наслідків ліквідації Трибуналу з питань публічної служби.

Виклад основного матеріалу. Згідно з Лісабонською угодою було внесено значну кількість змін у положення засновницьких договорів ЄС щодо Суду, у тому числі питання стосувались його структури, повноважень, складу. Відповідно до пункту 20 Лісабонської угоди було запроваджено нову структуру Суду ЄС: Суд, Суд загальної юрисдикції та спеціалізовані суди, на відміну від попередньої структури, де були Суд ЄС та Суд першої інстанції. Одним з приводів до такого розширення структури Судової системи ЄС вважається намагання подолання проблеми збільшення навантаження на судову систему ЄС[2,с.45].

Згідно зі звичайною законодавчою процедурою Європейський Парламент та Рада мають можливість створити спеціалізовані суди при Суді.

Європейський Парламент та Рада, діючи згідно зі звичайною законодавчою процедурою, можуть створити спеціалізовані суди при Загальному Суді з метою розгляду та вирішення справ у першій інстанції щодо певних категорій позовів або проваджень, що стосуються виключних сфер.

Європейський Парламент та Рада діють або відповідно до регламентів, або за пропозицією Комісії та після проведення консультацій, або на запит Суду після консультації з Комісією.

Зі створенням Суду I інстанції Суд ЄС отримав можливість зосередитися на розгляді справ «конституційного» характеру, передавши справи щодо скарг фізичних чи юридичних осіб на дії або бездіяльність інститутів та органів ЄС та справи щодо службових спорів. Однак це не вирішило проблему переваженості Суду

справами через вступ до Європейського Союзу десяти нових держав-членів[3, с.102].

З урахуванням цієї ситуації Ніццьким договором 2001 р. [4] було передбачено гнучке рішення проблеми: Рада Європейського Союзу отримала право засновувати нові судові органи спеціальної юрисдикції як третю (нижню) ланку судової системи ЄС. Ця ланка отримала узагальнене найменування «судові палати», або «спеціалізовані трибунали»[5, с.148]

Спеціалізовані трибунали розглядають окремі категорії правових спорів (службові, у сфері інтелектуальної власності та ін.).

Першою спеціалізованою колегією в судовій системі ЄС став Трибунал зі справ публічної служби, створена на підставі рішення Ради 2004/752/ЄС/Євратом від 2 листопада 2004 р. «Про створення Трибуналу зі справ публічної служби Європейського Союзу» [6, с.64]. Трибунал розпочав роботу в 2006 р.

Відповідно до Протоколу № 3 про статут Суду Європейського Союзу (редакція від 13.12.2007) [7] Трибунал з питань публічної служби Європейського Союзу здійснював як перша інстанція повноваження з вирішення спорів між Союзом і його співробітниками на підставі статті 270 Договору про функціонування Європейського Союзу, включаючи суперечки між будь-яким органом або установою і його персоналом, які віднесені до юрисдикції Суду Європейського Союзу. Суд публічної служби ЄС розглядав справи з питань трудових відносин (оплата праці, просування по службі, застосування заходів дисциплінарного примусу, прийому на роботу тощо), і системи соціального захисту (нещасних випадків на виробництві, стану здоров'я, старості, інвалідності тощо).

Крім трудових спорів між органами ЄС та їх службовцями Трибунал зі справ публічної служби мав право розглядати спори між всіма органами і установами ЄС, наприклад, між Європолом та Європейським інвестиційним банком.

Юрисдикція цього суду поширювалася на усі органи та їх працівників, які підпадали під сферу компетенції Суду. Однак поза його розглядом залишалися питання щодо розгляду та вирішення спорів між державами-членами ЄС та їх посадовими і службовими особами, які належать до юрисдикції національних судів цих держав.

Трибунал складався із семи суддів, які призначалися на посаду Радою ЄС строком на шість років (із правом на переобрання) за рекомендацією Комітету, до складу якого входять сім осіб, які раніше працювали суддями Суду ЄС або Загального суду, або є відомими і визнаними адвокатами. Для забезпечення конкурсних засад Комітет повинен був пропонувати на розгляд Ради ЄС кількість кандидатур на посаду судді Трибуналу зі справ публічної служби Європейського Союзу вдвічі більшу за кількість вакантних місць.

Голова Трибуналу обирався суддями зі свого складу строком на 3 роки.

Трибунал працював палатами по три судді, однак до розгляду складних справ можливо було залучити у слуханні усіх суддів Трибуналу. Деякі справи могли слухатися Трибуналом у складі одного або п'яти суддів, відповідно до Процесуальних правил.

Для розгляду справ утворювалися три судові палати, кожна з яких складалася з трьох суддів. Враховуючи, що всього суддів сім, двоє із них входять до складу двох палат одночасно. Незважаючи на це, Голова Трибуналу повинен гарантувати урівноважене робоче навантаження для кожного судді суду.

Судді Трибуналу зі справ публічної служби як і судді інших судів Європейського Союзу, у своїй діяльності повинні були дотримуватися Кодексу поведінки, затвердженого Судом ЄС.

При призначенні суддів Рада мала піклуватися про забезпечення збалансованого складу Трибуналу по справах публічної служби на якомога ширшій основі з числа громадян держав-членів і стосовно представленим національним правовим системам.

Процедура в Трибуналі у справах публічної служби регулювалася розділом III Статуту Суду Європейського Союзу, за винятком його статей 22 і 23. За необхідністю вона могла бути уточнена і доповнена процесуальним регламентом Трибуналу.

Письмова стадія процедури включала в себе уявлення позовної заяви та письмового заперечення, якщо тільки Трибунал у справах публічної служби не вирішить про необхідність проведення другого обміну письмовими заявами. У разі, якщо проводився другий обмін письмовими заявами, Трибунал у справах

публічної служби за згодою сторін міг постановити про дозвіл справи без усної процедури.

На будь-якому етапі процедури, в тому числі при подачі позовної заяви, Трибунал у справах публічної служби був вправі вивчати можливості укладення мирової угоди у справі і міг докласти зусиль з метою полегшення укладення подібної угоди.

Також трибунал вирішував питання щодо судових витрат. При дотриманні спеціальних положень процесуального регламенту будь-яка сторона, що програвала була зобов'язана до сплати судових витрат, якщо заявлено таку вимогу.

Суд публічної служби мав власний секретаріат, який виконував технічні функції, а для адміністративних, лінгвістичних та інших потреб він міг використовувати служби Суду.

З метою подолання проблем із працевлаштуванням та контролем за діяльністю допоміжного персоналу було запропоновано запровадити для секретарів суду кваліфікаційні іспити та курси підвищення кваліфікації, а для юридичних помічників суддів – контракт, який буде підписуватися із Судом ЄС, а не з конкретним суддею.

У результаті, Президент Суду ЄС, Президент Загального Суду та Президент Трибуналу з публічної служби підтримали другу концепцію: вдвічі збільшити кількість суддів Суду загальної юрисдикції без створення нових спеціалізованих судів, тобто з 28 до 56 суддів. Трибунал у справах публічної служби був розформований в результаті явної неспіврозмірності між фінансовими витратами на його утримання та позитивним результатом від його діяльності. Тому з метою зменшення такого економічного тягаря було вирішено скасувати Трибунал з публічної служби ЄС, а його суддів перевести до Суду загальної юрисдикції.[8]

3 грудня 2015 року Рада і Парламент ЄС прийняли постанову про реформування Загального Суду [9]. Метою реформи є забезпечення належного розгляду зростаючої кількості судових справ впродовж розумного строку. Можливість створення спеціалізованих судів, як це передбачено у статті 257 Договору про Функціонування Європейського Союзу не прийнято.

Реформа передбачає поступове збільшення числа суддів Загального Суду і злиття Трибуналу у справах публічної служби з Загальним Судом. [9]

За результатами проведення реформи протягом грудня 2015 року число суддів повинно було збільшитися на 12 осіб, з вересня 2016 року кількість мала зрости на 7 осіб внаслідок приєднання суддів, що раніше входили до Трибуналу з публічної служби. Останній добір 9 суддів має відбутися у вересні 2019 року. 12 перших кандидатур на посади суддів, запропоновані урядами таких держав-членів, як Чеська Республіка, Швеція, Іспанія, Угорщина, Польща, Кіпр, Литва, Греція, Латвія, Люксембург, Словаччина та Мальта. [10]

Таке збільшення кількості суддів не повинно потягти за собою додатковий набір на посаду правових секретарів або іншого допоміжного персоналу. Відповідно до цієї реформи необхідним є проведення внутрішніх реорганізаційних заходів з метою досягнення фінансової ефективності та створення умов для раціонального використання вже існуючих людських ресурсів у рівній мірі.[11, с.156].

Висновки. Проаналізувавши особливості організації судової системи Європейського Союзу, можна дійти висновку, що реформування структури судової системи спрямоване на забезпечення ефективного функціонування судової влади ЄС. Усі зміни, які відбуваються у кожній ланці структури, мають на меті оптимізацію виконання покладених на них завдань [12, с.92].

Проблеми, які постають перед ЄС: надмірне навантаження на суддів, великі витрати на утримання судового апарату, наявність проблем з процедурою призначення суддів, необхідність спрощення судової системи призводять до необхідності запровадження нових реформ, які б могли хоча б частково розв'язати ці проблеми.

З цією метою і було реформовано Трибунал з питань публічної служби шляхом переведення суддів та передання компетенції до Загального Суду. Однак тільки зі сплином часу буде зрозуміло чи буде мати позитивні результати така реформа.

Список використаних джерел:

1. Шпакович О. М. Роль суду Європейського Союзу в становленні та розвитку європейського права / О. М. Шпакович // Українсько-грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно-правові дослідження». – 2009. – № 1 – С. 58-63 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/18347>.
2. Кротінов В. Суд Європейського Союзу як учасник європейського врядування: правові аспекти / В. Кротінов // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2013. – Вип. 4(19) – С. 43-50 , с.45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_04\(19\)/7.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_04(19)/7.pdf).
3. Право Європейського Союзу / ред. Р. А. Петрова. – 2-ге вид. – К. : Істина, 2009. – 376 с.
4. Ніццький договір від 26 лютого 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ruseu.org/article.php?id=27>.
5. Бережна К. В. Перерозподіл юрисдикції судових органів Європейського Союзу після Лісабонської реформи / К. В. Бережна // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2015. – № 5. – С. 145-153 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://apnl.dnu.in.ua/5_2015/22.pdf.
6. Сімора Роксолана Петрівна Судові системи країн Європейського Союзу та України: порівняльноправовий аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/17019/1/%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%A1%D1%96%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%B0.pdf>.
7. Протокол № 3 про статут Суду Європейського Союзу Брюссель, 17 апреля 1957 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/994_618.
8. Approval of the proposed reform of the judicial framework of the Court of Justice of the European Union Court of Justice of the European Union. Information for Press No 131/15, Luxembourg, 30 October 2015, CURIA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2015-10/cp150131en.pdf>.
9. The European Parliament the Council, Brussels, 18 November 2015 (OR. en) 2011/0901 B (COD) PE-CONS 62/15 JUR 692 COUR 47 INST 378 CODEC 1434 Regulation of the European Parliament and of the Council amending Protocol No 3 on the Statute of the Court of Justice of the European Union. 18 November 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-62-2015-INIT/en/pdf>.
10. Court of Justice of the EU – Council adopts reform of General Court. 03-12-2015, Presidency of the Council of the EU, Grand Duchy of Luxembourg [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eu2015lu.eu/en/actualites/communiqués/2015/12/03reformecjue/index.html>.
11. Кротінов В. Перезавантаження судових систем ЄС і України: спільні потреби та принципи / В. Кротінов // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2016. – № 1. – С. 151-158.
12. Комарова Т. В. Організація судової системи Європейського Союзу // Вісник Національної академії правових наук України. – 2018. – Том 25. – С. 79-96, С. 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visnyk.kh.ua/uk/article/organizatsiya-sudovoyi-sistemi-yevropeyskogo-soyuzu>.

References:

1. O. M. Shpakovych, Rol sudu Yevropeiskoho Soiuzu v stanovlenni ta rozvytku yevropeiskoho prava / O. M. Shpakovych // Ukrainsko-hretskyi mizhnarodnyi naukovyi yurydychnyi zhurnal “Porivnialno-pravovi doslidzhennia”. – 2009. – No. 1 – Pp. 58-63 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/18347>.
2. Krotinov V. Sud Yevropeiskoho Soiuzu yak uchasnyk yevropeiskoho vriaduvannia: pravovi aspekty / V. Krotinov // Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia. – 2013. – Vyp. 4(19) – Pp. 43-50, p. 45 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_04\(19\)/7.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_04(19)/7.pdf).
3. Pravo Yevropeiskoho Soiuzu / red. R. A. Petrova. – 2-he vyd. – K. : Istyna, 2009. – 376 p.

4. Nitstskyi dohovor vid 26 liutoho 2001 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.ruseu.org/article.php?id=27>.
5. K. V. Berezhna, Pererozpodil yurysdyktsii sudovykh orhaniv Yevropeiskoho Soiuzu pislia Lisabonskoi reformy / K. V. Berezhna // Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii. – 2015. – No. 5. – Pp. 145-153 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://apnl.dnu.in.ua/5_2015/22.pdf.
6. Cimora Roksolana Petrivna Sudovi systemy krain Yevropeiskoho Soiuzu ta Ukrainy: porivnialnopravovyi analiz [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/17019/1/%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%A1%D1%96%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%B0.pdf>.
7. Protokol No. 3 pro statut Sudu Yevropeiskoho Soiuzu Briussel, 17 aprelia 1957 hoda [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/994_618.
8. Approval of the proposed reform of the judicial framework of the Court of Justice of the European Union Court of Justice of the European Union. Information for Press No 131/15, Luxembourg, 30 October 2015, CURIA [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2015-10/cp150131en.pdf>.
9. The European Parliament the Council, Brussels, 18 November 2015 (OR. en) 2011/0901 B (COD) PE-CONS 62/15 JUR 692 COUR 47 INST 378 CODEC 1434 Regulation of the European Parliament and of the Council amending Protocol No 3 on the Statute of the Court of Justice of the European Union. 18 November 2015 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-62-2015-INIT/en/pdf>.
10. Court of Justice of the EU – Council adopts reform of General Court. 03-12-2015, Presidency of the Council of the EU, Grand Duchy of Luxembourg [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.eu2015lu.eu/en/actualites/communiqués/2015/12/03reformecjue/index.html>.
11. V. Krotinov, Perezavantazhennia sudovykh system YeS i Ukrainy: spilni potreby ta pryntsypy / V. Krotinov // Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2016. – No. 1. – Pp. 151-158.
12. T. V. Komarova, Orhanizatsiia sudovoi systemy Yevropeiskoho Soiuzu // Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy. – 2018. – Tom 25. – Pp. 79-96, p. 92 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://visnyk.kh.ua/uk/article/organizatsiya-sudovoyi-sistemi-yevropeyskogo-soyuzu>.